

Stappenplan samenwerken

Effectief samenwerken door en met partners van
Sam& voor alle kinderen

Versie 1.2

Sam&
voor alle kinderen

Leergeld

JEUGD
FONDS
SPORT &
CULTUUR

Jarige
Job

**KINDER
HULP**

Inleiding

Sam& voor alle kinderen (Sam&) is een samenwerkingsverband opgericht door Nationaal Fonds Kinderhulp (KH), Leergeld Nederland (LG), Jeugdfonds Sport & Cultuur (JFS&C) en Stichting Jarige Job (SJJ), met als doel meer kinderen bereiken met een breed pakket aan voorzieningen. De organisaties hebben op landelijk niveau veel aandacht besteed aan het vergroten van de naamsbekendheid van Sam& en de ontwikkeling van het portaal samenvoorallekinderen.nl, waarmee het gezamenlijk aanbod laagdrempelig toegankelijk wordt gemaakt voor ouders en intermediairs.

Effectief lokaal samenwerken loont

In veel gemeenten is een lokale Leergeld stichting en een provinciale of gemeentelijke afdeling van Jeugdfonds Sport & Cultuur actief. Vaak zijn er al contacten en werkafspraken tussen deze twee partijen en de landelijk opererende partners Jarige Job en Kinderhulp, soms ook niet. Ervaring leert dat als deze partijen efficiënt samenwerken, meer kinderen worden bereikt en beter invulling wordt gegeven aan de behoeftes van kinderen door ze een breder pakket aan voorzieningen te bieden. Daarom wordt door de landelijke *werkgroep lokale samenwerking* aandacht besteedt aan het opzetten en intensiveren van lokale samenwerking.

Hulpmiddel

Dit document is ontwikkeld voor (lokale) samenwerkingspartners van Sam&. Het is de ruggengraat van de *toolkit lokaal* samenwerken en:

- helpt inzicht te geven in de huidige vorm van samenwerken door lokale organisaties
- helpt gezamenlijke doelen te bepalen
- Biedt toegang tot hulpmiddelen en tips om de stappen te zetten die nodig zijn om die doelen te behalen
- Geeft toegang tot documenten met nuttige informatie

Het stappenplan is te gebruiken bij het opstarten van een samenwerking, maar ook door partijen die al langer met elkaar samenwerken en hun samenwerking onder de loep willen nemen, verbeteren of veranderen.

Bij het samenstellen is uitgegaan van praktijkvoorbeelden, uitkomsten uit interviews, bestaande middelen en procedures en waar nodig nieuwe hulpmiddelen, zodat deze goed aansluit bij de huidige situatie. Om deze aansluiting te blijven houden, blijft de toolkit altijd in ontwikkeling en passen we hem aan waar nodig. Tips? Ga dan in gesprek met de werkgroep.

Vertrekpunt

Op lokaal niveau zijn in de afgelopen periode in verschillende vormen samenwerkingen rondom Sam& opgestart. Op sommige locaties ging dat makkelijk, omdat de lokale organisaties al langer met elkaar samenwerkten. Intensiveren van samenwerking zorgt echter ook voor uitdagingen. Uit gesprekken die we ter voorbereiding op het samenstellen van de toolkit hebben gevoerd, komt duidelijk naar voren dat (lokale) organisaties allemaal hun eigen werkwijzen, organisatievorm, cultuur en netwerk hebben waar ze graag aan vasthouden en dat iedere gemeente het armoedebeleid op een andere manier invult. Dit zorgt ervoor dat samenwerken niet overal op dezelfde manier kan en hoeft te gebeuren om effectief te zijn.

Samenwerkingsthema's

Bovenal kwam naar voren dat bij iedereen de onvoorwaardelijke drijfveer bestaat om kinderen te helpen. En dat er een duidelijke lijn te zien is in de manier waarop succesvolle samenwerkingen, waarin meer kinderen worden bereikt met een breed pakket aan voorzieningen, tot stand zijn gekomen. Op die locaties zijn veelal afspraken gemaakt op meerdere onderdelen die zijn samen te vatten in 7 thema's: bereik, aanbod, relatie, operatie, organisatie, communicatie en financiën. Daarnaast zijn ook juridische aspecten van belang, zij spelen bij vrijwel alle thema's een rol. De 7 thema's vormen de basis van dit stappenplan.

Wat is lokaal?

Als we in dit document spreken over *lokaal* gaan we uit van de *geografische gemeente*. We kiezen hiervoor omdat de gemeente vaak een van de belangrijkste gezamenlijke gesprekpartners is, waarmee afspraken worden gemaakt over de uitvoering van het beleid. In de praktijk betekent dit het volgende:

- Sommige lokale Leergeld organisaties hebben een werkgebied waar meerdere gemeenten onder vallen en Jeugdfonds Sport & Cultuur heeft veelal een provinciaal werkgebied. Het staat deze lokale organisaties uiteraard vrij om meer overkoepelende afspraken te maken over samenwerken met elkaar en deze waar nodig op gemeentelijk niveau detailinvulling te geven.
- Het betrekken van Stichting Jarige Job en Kinderhulp, die beiden landelijke vanuit een centraal punt werken, sluiten met afvaardiging aan bij gesprekken over lokale samenwerking met de betreffende lokale organisaties.
- Is er geen lokale Leergeld organisatie of Jeugdfonds Sport & Cultuur actief, neem dan contact op met de taskforce om te bekijken hoe je vorm kan geven aan de samenwerking met de gemeente, Jarige Job en Kinderhulp.

In een paar stappen richting goede samenwerking

Omdat iedere uitgangssituatie anders is, is er ook niet één uniforme weg om tot effectieve(re) samenwerking te komen. Het proces dat organisaties gezamenlijk doorlopen is op hoofdlijnen wel hetzelfde en hebben we opgeknipt in 4 stappen.

1. 0-meting uitvoeren

- Bepaal het vertrekpunt van jullie eigen organisatie
- Verzamel informatie over de lokale situatie buiten jullie eigen organisatie

2. Doel bepalen

- Ga met elkaar in gesprek over de eerste bevindingen
- Bepaal wat jullie gezamenlijk doel is

3. Uitwerking op thema's

- Bepaal hoe je met elkaar wil samenwerken
- Bepaal welke acties moeten worden ondernomen

4. Uitvoering en evaluatie

- Voer de acties uit en ga met elkaar aan de slag
- Evalueer de activiteiten
- Verbeter en borg de uitvoering

De volgende pagina's helpen je door deze stappen heen. Iedere stap bestaat uit een aantal vragen die individueel of gezamenlijk beantwoord worden. Voor het behandelen van de stappen of het samenvatten van de uitkomsten zijn ook hulpmiddelen, linkjes naar nuttige documenten of verdieping en tips beschikbaar.

Hoe lang het duurt om alle stappen te doorlopen hebben jullie helemaal zelf in de hand. Uit de praktijk blijkt dat de eerste twee stappen in 2 tot 3 bijeenkomsten doorlopen kunnen worden. De vervolgstappen duren vaak wat langer, vanwege de afhankelijk van externe partijen zoals de gemeente.

We helpen graag bij het doorlopen van de stappen. Ons belangrijkste advies is toch wel: Ben met elkaar in gesprek en zorg voor een sfeer waarin medewerkers/vrijwilligers zich veilig voelen om open met elkaar te praten over de invulling van de samenwerking. Besteedt hier in de aanloop naar een gezamenlijk gesprek voldoende tijd en aandacht aan.

Stap 1: 0-meting uitvoeren

Doel: Startpunt, verwachtingen, zorgen en motieven scherp krijgen voor je eigen organisatie

Uitkomst: Inzicht in de huidige staat van samenwerken bekeken van uit je eigen organisatie

Voordat jullie met elkaar in gesprek gaan over de samenwerking, is het belangrijk om zelf een 0-meting te doen van de situatie binnen jullie werkgebied gebaseerd op eigen waarneming. Belangrijk hierbij is dat het gaat hier nog gaat om jullie visie op de situatie vanuit de eigen organisatie. Om ervoor te zorgen dat alle organisaties ongeveer hetzelfde vertrekpunt hebben als ze met elkaar in gesprek gaan, is het verstandig om in ieder geval antwoord te geven op onderstaande vragen en deze vast te leggen in het werkblad dat bij deze stap hoort.

- 1. Bepaal het vertrekpunt voor de eigen organisatie**
  - a) vul de S-scan in om te beschrijven hoe je naar de huidige samenwerking kijkt
  - b) vorm een eigen beeld van de huidige vorm van samenwerking op basis van de uitkomsten van de S-scan
- 2. Breng de huidige situatie op het gebied van armoede in het werkgebied/gemeente in kaart**
  - a) Achterhaal de omvang van de doelgroep en waar deze zich bevindt in het werkgebied.
  - b) Wat is het beleid van de gemeente(n)? Zijn er bijzonderheden?
  - c) Wat is ons eigen beleid (op het gebied van bereik, aanbod, samenwerking etc.)
- 3. Bepaal het huidige bereik**

Bereken welk deel van de doelgroep wordt bereikt vanuit de eigen organisatie. Neem hierin ook mee of de dienstverlening de juiste geografische spreiding heeft (zijn we daar waar de doelgroep zich bevindt of zijn er nog 'blinde vlekken'?)
- 4. Beoordeel of de uitkomst van deze inventarisatie strookt met jullie eigen beleid, wens of behoefte**

Welke eerste ideeën zijn er over de vorm van samenwerking en wat zou er voor nodig zijn om hier te komen?

Hulpmiddelen bij deze stap

- S-scan
- Bronnen cijfers armoede
- Werkblad bij stap 1

[Klik hier om de hulpmiddelen te downloaden](#)

Tips

- **Omvang doelgroep**

Het is verstandig om ook naar cijfers van voorgaande jaren te kijken (trend)
- **Omvang doelgroep**

De gemeente heeft vaak gedetailleerde informatie over de doelgroep (aantal, demografie en locatie)
- **Bereik**

Bereik kan op meerdere manieren worden berekend. Onze voorkeur gaat uit naar het *aantal kinderen* dat wordt bereikt, omdat dat overeenkomt met hoe overheidsinstellingen naar armoede kijken.

Stap 2: Doel bepalen

Doel: Een gezamenlijke doelstelling formuleren voor wat jullie willen bereiken met jullie samenwerking

Uitkomst: Inzicht in wat jullie met elkaar willen bereiken binnen jullie werkgebied

Dit is een belangrijke stap, want hier leg je de basis voor het vormgeven van jullie verdere samenwerking. De uitkomsten van de 0-meting uit de vorige stap vormen het startpunt van het gesprek. Waarschijnlijk is er veel overlap te vinden, maar ook duidelijke verschillen. Het kan daarom zijn dat er meerdere bijeenkomsten nodig zijn om tot elkaar te komen. Uitgangspunt hierbij is, neem zoveel tijd als nodig voor deze stap, omdat effectieve samenwerking alleen goed vorm krijgt als iedereen volledig achter het gemeenschappelijke doel staat

- 1. Plan een gezamenlijke afspraak**
Zorg voor een geschikt moment en locatie en plan voldoende tijd in. Betrek ook SJJ en KH bij het overleg.
- 2. Deel je verwachtingen met elkaar**
Bespreek met elkaar wat jullie verwachtingen zijn van de bijeenkomst. Schrijf deze op en check gedurende de bijeenkomst of aan de verwachtingen wordt voldaan.
- 3. Bespreek gezamenlijk de uitkomsten van de 0-meting (stap 1)**
  - a) Het staat jullie vrij om te bepalen hoe jullie de uitkomsten van de S-scan met elkaar bespreken. Ons advies is om kort toe te lichten hoe je de S-scan hebt ingevuld en wat de belangrijkste punten zijn om te bespreken. Bepaal daarbij wat de belangrijkste overeenkomsten, verschillen of andere opvallende punten zijn. Waar zien we kansen? Waar zitten zorgen?
  - b) Leg de uitkomsten vast in werkblad 2.3 dat voor deze stap beschikbaar is.
- 4. Bepaal jullie gezamenlijke doelstelling**
  - a) Wat willen jullie gezamenlijk teweeg brengen in jullie werkgebied. Beschrijf dit op basis van de 7 thema's.
  - b) Leg de afspraken vast in werkblad 2.4 dat voor deze stap beschikbaar is

Hulpmiddelen bij deze stap

- Overzicht voordelen van samenwerken
- Randvoorwaarden voor een goed proces
- Uitwerking 7 thema's. samenwerken
- Werkblad bij stap 2.3 en 2.4

[Klik hier om de hulpmiddelen te downloaden](#)

Tips:

- **Vorbereiding is belangrijk!**
Wanneer: plan de afspraak op een rustig moment, zodat de volledige aandacht naar dit onderwerp kan uitgaan
Waar: overweeg om af te spreken op neutraal terrein
Wie: bepaal in overleg met elkaar wie aanwezig moeten zijn.
- **Overkoepelend**
Bepaal je doelen op een hoog niveau (bijvoorbeeld x% bereik). De details volgen later in het proces

Stap 3: Uitwerking op thema's

Doel: Per thema bepalen hoe de samenwerking vormgegeven moet worden en welke acties daarbij horen

Uitkomst: Overzicht van de wensen per thema om samenwerking te versterken

Nu jullie gezamenlijk hebben bepaald welke doelstellingen jullie nastreven, kunnen jullie in meer detail gaan bepalen wat dat concreet betekent voor de vorm waarin jullie willen samenwerken en welke acties ervoor nodig zijn om daar te komen. Ook dat gebeurt op basis van de 7 samenwerkingsthema's.

- 1. Definitief maken gezamenlijk geformuleerde doelstelling**
Kijk nog eens naar jullie gezamenlijk geformuleerde doelstelling. Staan jullie er nog steeds achter? De hele discussie opnieuw voeren is niet nodig, maar pas eventueel op details aan, zodat iedereen er achter staat.
- 2. Beschrijf per thema hoe jullie nu samenwerken**
Gebruik hier *werkblad bij stap 3.1 en 3.2* voor. Neem hier als uitgangspunt het overzicht met de succesfactoren voor effectieve samenwerking. Voldoen jullie aan de minimale vereisten? Hoe wijkt het af? Waarom is dat?
- 3. Beschrijf per thema hoe jullie willen samenwerken om gezamenlijk doel te bereiken**
Neem hier jullie gezamenlijk geformuleerde doelstelling en de minimale vereisten voor effectieve samenwerking als uitgangspunt. Geef in korte beschrijvingen weer hoe jullie op dit thema de samenwerking vorm willen geven.
- 4. Beschrijf per thema wat nodig is om de voorgenomen samenwerking te bereiken**
Welke stappen moeten worden ondernomen en wie moeten deze stappen zetten?
- 5. Beschrijf per thema wanneer de samenwerking een succes is**
Bepaal gezamenlijk wanneer de verandering die jullie willen doormaken op een bepaald thema succesvol is.
- 6. Beschrijf per thema welke acties moeten worden ondernomen, wie deze acties moet uitvoeren en wanneer**
Maak een actieplan.

Hulpmiddelen bij deze stap

- Werkblad bij stap 3.2 t/m 3.6
- Succesfactoren effectief samenwerken
- Stakeholder tools

[Klik hier om de hulpmiddelen te downloaden](#)

Tips:

- **Minimale vereisten**
Houdt goed in de gaten wat de minimale vereisten per thema zijn waaraan je moet voldoen.
- **Algemeen**
  - Als blijkt dat op een thema al goed wordt gepresteerd, sla het dan over of kijk naar de intensieve vorm.
  - Een actie bevat altijd een werkwoord
  - Maak acties klein (tussenstapjes) zodat de voortgang goed gevolgd kan worden.
  - Iedere actie wordt gekoppeld aan een verantwoordelijke. Deze zorgt ervoor dat de actie wordt uitgevoerd, maar hoeft de werkzaamheden niet per se zelf uit te voeren.

Stap 4: Uitvoering en evaluatie

Doel: De acties die zijn bepaald uitvoeren, monitoren, wijzigingen evalueren, verbeteren en borgen

Uitkomst: Effectieve vorm van samenwerking

Nu is het een kwestie van uitvoeren van de acties die jullie samen hebben bepaald. Sommige acties, zoals gemaakte werkafspraken, kunnen direct worden uitgevoerd. Voor andere acties, zoals gezamenlijke afstemming met de gemeente, is wat meer tijd nodig. Belangrijk is continu in de gaten te houden of met de acties die uitgevoerd worden ook het doel wordt gehaald waarvoor ze bedacht waren. Zo niet, dan wordt bijgestuurd.

1. Monitor de voortgang van de acties die je hebt bepaald

- Gebruik een projectmanagement tool om de acties vast te leggen en te monitoren. Bepaal gezamenlijk welke tool jullie hiervoor gebruiken. Dat kan in Excel, maar er zijn ook meerdere gratis online tools beschikbaar.
- Plan periodiek gezamenlijk overleg in om de voortgang te bespreken. Het is goed om inhoudelijk naar de voortgang te kijken, maar misschien nog wel belangrijker is het om het proces dat jullie gezamenlijk uitvoeren continu te verbeteren. Wat gaat goed, wat kan beter, hoe komt dit en wat je er gezamenlijk aan kan doen om in het vervolg anders te doen? Er zijn verschillende retrospectieve tools om je hierbij te helpen.

2. Evalueer de samenwerking

Zorg er voor dat je frequent bij elkaar komt om de samenwerking te evalueren. Gaat alles zoals jullie vooraf hadden bedacht? Werkt het? Moet ergens worden bijgestuurd? Wat is daar voor nodig?

3. Zorg voor borging van de ingezette weg

- Leg gemaakte afspraken vast op een plek waar iedereen voor wie dat nodig is toegang tot heeft.
- Zorg ervoor dat aanpassingen die voortkomen uit evaluatiemomenten opnieuw worden vastgelegd.
- Zorg ervoor dat bij nieuwe medewerkers/vrijwilligers of samenwerkingspartners de afspraken bekend zijn.

4. Vier je successen!

Hulpmiddelen bij deze stap

- Projectmanagement tools
- Retrospective tools
- Stappenplan aanhaken gemeente
- Communicatie op lokaal niveau

[Klik hier om de hulpmiddelen te downloaden](#)

Tips:

- **Evalueren**
Het is verstandig om in de eerste periode wat vaker bij elkaar te komen om de voortgang te bespreken. Plan het moment om jullie interventies te evalueren wat later in de tijd, omdat sommige dingen nu eenmaal tijd nodig hebben zich te ontwikkelen.